

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Osztályozás

Tárgy 331.4

Hely

Idő "1915"

Személy

Helyszám

Szerző:

Cím: *A munkásnők sorsa.*Forrás: *Világ*

Bp.

(Hely)

1915 IX. 17.

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

331.4 "1915"

A munkásnők sorsa

A *Világ* nemrég kimutatást közölt a női munkának a gyári- és kézműipar terén a háboru óta elért tárhódításáról. A kimutatásban az ipari munkásnők biztosításával foglalkozó betegsegélyező pénztár háborus jelentésének adatait is bemutattuk. A háboru kitörése óta a Budapesti Kerületi Munkásbiztosító Pénztár női tagjainak száma hónapról-hónapra emelkedett s amíg 1914 júliusban az osztáglétszám 18.85%-át tették a női tagok, ez év március 31-én a női tagok aránya már 24.63 százalék volt. És ez az arány azóta is folyton emelkedik. A hadbavonult családfenntartó férfiak helyét az anyáknak s a gyermekleányoknak kellett pótolniok.

A női munka térhódításával és az ugyancsak nagy arányokat öltő prostitúció növekedésével mindinkább időszerűvé válik már ezekben az időkben is a *munkásnővédelem ügye*. Éppen most volt szó a főváros közigazgatási bizottsági ülésén is arról, hogy a szegénysorsú munkásnők körében milyen nagy mértékben terjed a ragályos kór, amely körülmény szintén amellet bizonyít, hogy nálunk kevés gondoskodás történik a szegények érdekében.

Nagyon szomorú dokumentuma ezeknek az időknek az a kimutatás is, amelyet a főváros árvaszéke e napokban az összes társadalmi egyesületekhez eljuttatott. A kimutatás szerint a háboru ideje alatt nagyon sok kiskorú nő s közöttük sok ipari munkásleány váltott igazolványt a rendőrségen. Foglalkozás szerint e kiskorú nők között 304 volt a cseléd, 67 a felirónő, 51 a pincérnő, volt 3 buffet-lány, 58 gyári munkás, 7 napszámosnő, 24

varrónő, 18 háztartásbeli, 4 nevelőnő, 5 hivatalnoknő, 8 üzleti leány, 5 artistanő, 2 fodrásznő, 6 színésznő és 1 zenésznő. A prostitúció terjedésének legfőbbképpen úgy lehetne elejét venni, ha még jobban megkönnyítenék a munkásnők részére a munkábaállást és gondoskodnának arról, hogy *a munkásnők munkabérért mindenütt megjavítsák*. Ma a munkásnők keresete sokkal kisebb, mint azelőtt, a munkásnők legnagyobb részének napi keresete 2-3 korona között terjed.

A *Világ* tudósítójának alkalma volt beszélni több olyan iparág munkásvezetőivel, amely iparágakban különösen jelentékeny térhódítást nyert a női munka. Különösen érdekes az a nyilatkozat, amelyet *a husipari munkások szervezetének egyik vezetője* tett előttünk:

— A háboru kitörésekor — mondotta — egyszerre, szinte rohamos mértékben emelkedtek a munkabérek a husiparban, de persze, csak — a férfimunkásoké. Ennek kettős oka volt: egyrészt a munkásoknak sokkal nagyobb munkateljesítményt kellett produkálniuk, mint azelőtt, másrészt pedig a katonai mozgósítás folytán rendkívül nagy mértékben csökkent az itthonmaradt husipari munkások száma. A munkáltatók úgy segítettek ekkor magukon,

hogy az egész vonalon alkalmaztak *nőmunkásokat*, akik most már lényegesen *olcsóbb bérért* dolgoztak, mint a férfiak. A háboru előtt a fővárosi husiparban alkalmazott nőmunkások száma ötven-hatvan körül forgott. Jelenleg a husiparban mintegy hatszáz női munkás dolgozik, vagyis *tizenkétszer annyit, mint a béke utolsó hónapjaiban*. Amíg a háboruelőtti időben a husipar terén csak a hen-

tesüzletekben alkalmazták nőmunkásokat, most már a husipar minden ágában dolgoznak a nők. Sok munkásnő dolgozik a pacaltisztító, a béltisztító műhelyekben, a hentesüzemekben és a gyárakban, a községi kolbászgyárban, a lóhustmérő mészárszékekben, a hentesboltokban, a főváros élelmiszerárusító üzleteiben épp úgy, mint a magáncégeknel. Vannak közöttük műhelyi és kiszolgáló szék-munkások. Sajnos, keresetük nagyon silány, míg munkaidejük végtelenül hosszú. A műhelymunkások naponta 12—13 órát dolgoznak s napi keresetük a három koronát sohasem haladja meg. Az üzletekben dolgozó munkásnők sorsa még rosszabb.

— A férfimunkások közül sokan a bérek lenyomása miatt való aggodalmak mellett abban reménykednek, hogy a női munkának ez a nagy térhódítása a husiparban *csak a háboru végéig* fog tartani. Ez a mennyiség azonban nagyon ingatag alapon nyugszik. Ezzel szemben már a komoly, mértékadó munkáltatók is sűrűn hangoztatják, hogy a *női munka nagyon „bevált” a husiparban, a munkásnők hamar elsajátították a szükséges ismereteket* és a munkáltatók már azért is megtartják őket a háboru után is állandó munkásokként, hogy a szervezett férfimunkások ellen tartaléknak használhassák őket.

Amíg a husiparban, a ruházati ipar, a cipőkészítés stb. terén a háboru alatt egyre több munkásnő jutott foglalkozáshoz, addig a *grafikai iparban* még most is nagyon sok a munkanélkül levő munkásnő. A *grafikai munkások szervezetében* a következő értesüléseket szereztük:

Szerző:

Hely

Cím:

— A háboru kitörésekor — mondották nekünk — nagyon sok vidéki munkásnő hazautazott szülővárosába vagy valamely rokonához. Kénytelenek voltak az elutazásra, mert itt semmi javulást helyzetükben nem várhattak. Másik részük pedig *elhagyta szakmáját* és ott vállalt munkát, ahol tudott. A grafikai ipar az utóbbi években sokat hanyatlott, talán már a Balkán-háboru óta. De olyan szomorú napokat nem kellett átélni ez iparban, mint mostanában. Most az is növelte a munkanélküli nők számát, hogy sok aszszony, aki férjhezmenetele óta nem járt munkába, férje hadbavonulása folytán kénytelen volt *visszatérni régi foglalkozásához*. A tudományos és szépirodalmi műveknek most nincs nagy kelendőse, több folyóirat megszűnt, az ujságok is kisebb terjedelemben jelennek meg. Hja, a háboru vassal és vérrel táplálkozik s nem kulturával...

A budapesti árvaszék említett átiratával a nyomdai munkások egyesülete is foglalkozott s ennek kapcsán a szakegyesület lapja, a *Typographia*, elmondja, hogy *milyen eredményes tevékenységet fejtett ki ez az egyesület a háboru ideje alatt a női munkások védelme terén*.

„A nőmunkásokról való gondoskodásunk — mondja a *Typographia* — két irányban terjedt ki: 1. A szakegyesületi segélyben nem részesülő munkásnők rendkívüli segélyezése; 2. az iparban nélkülözhető munkásnők tömeges elbocsátásának megakadályozása. Mikor láttuk, hogy a nyomdai munkásnők munkanélkülisége krónikussá vált: szervezetünk szerény eszközeihez mérten rendkívüli segélyben részesítette őket. Mindenikük öt korona heti-segélyt kapott most is.

Azt kétségbe lehet ugyan vonni, hogy öt koronából olyan nő, aki fedél alatt akar lakni, aki táplálkozik s ruházkodik: meg tud-e élni. De ha tudjuk, hogy mennyire rug az állami segély összege: amit mi adunk, nem kicsinylendő összeg.

Azonban eredményében sokkal hatalma-

sabb az a munka, amelyet a szervezet a *munkásnők tömeges elbocsátásának megakadályozására tett*. A megállapodások szerint az üzemek a felesleges női munkásnőket nem dobják a munkáspiacra, hanem mint szabad-ságoltaknak fizetésük 50, illetve 80 százalékát ki kell szolgáltatniok.“

Senki sem vitathatja el, hogy a modern szakszervezetek azzal, hogy az iparban foglalkoztatott nőket szervezik, nevelik, munkába helyezik s a munkanélküliség ellen biztosítják, a leghatalmasabb akadályozói a prostitúciónak. Bizonyosság erre az árvaszék kimutatása is: a prostitúció olyan szakmáknál terjed, *amelynek munkásnői a tömörüléshez még nem jutottak el*. Hogy *mit kell tenni* a női munkások védelme terén, erre vonatkozólag nagyon értékes nyilatkozattal szolgált nekünk a *munkásnők mozgalmainak* egyik vezetője:

— A munkásnők védelme már a háboru előtt is fontos kérdés volt, nagy kár, hogy eddig kitértek előle. A háboru még sokkal rosszabb helyzetet teremtett a munkásnők részére, mint amelyben a béke napjaiban részesültek. A munkabérek nagyon alacsonyak és mindenütt sokkal hosszabb ideig tart a munka, mint azelőtt. A nők és a gyermekek éjjeli munkájának eltiltásáról két év előtt törvényt hoztak, mi már nagyon régen sürgettük azt. És most *felfüggesztették e tilalmat* s megengedik a vasárnapi munkát is. A legelső teendő az legyen, hogy *a leendő anyák, a jövőendő nemzedék nevelőinek élethelyzetét megjavítsák*, a munkabéreket felemeljék s rövidítsék meg a munka idejét, hogy a szegénysorsu gyermekek is hozzájussanak anyjukhoz. Az éjjeli munkát s a nő egészségére káros munkát tiltsák el! Baleset ellen, betegség esetére adjanak védelmet. A szülés előtt álló nőket helyezték el otthonokba, s amíg gyermeküket szoptatják, részesítsék őket ellátásba. A törvényes és törvénytelen gyermek, a törvényes házasságot kötött és a többi anyák között *ne tegyenek különbséget*. Mindig csökken a születések száma: védelmet kell hát adni az anyáknak, hogy a születendő gyermekeket felnevelhessék s ők is boldogulhassanak.